

СУЧАСНИЙ УРОК – ВИМОГА ЧАСУ

Основною метою підготовки кваліфікованих робітників є формування освіченої, гармонійної та розвиненої особистості, здатної до постійного оновлення професійних знань і умінь, професійної мобільності та швидкої адаптації до вимог ринку праці постіндустріального суспільства.

Науково-технічний прогрес, широке запровадження наукоємних виробничих технологій потребують постійного підвищення якості підготовки кваліфікованих робітників, які повинні швидко пристосовуватися до постійно модернізуючих умов праці. В наступний час набуває значення формування асоціативного, професійно та соціально компетентного типу робітника, здатного до творчого вирішення професійних завдань. Сучасна професійна освіта повинна відповідати міжнародним стандартам та задовольняти попити споживачів освітніх послуг – особистості, суспільства, виробництва.

Зміна пріоритетних цілей професійної освіти зумовлює виведення на перший план завдання розвитку особистості майбутнього фахівця на основі його внутрішнього потенціалу та з урахуванням прогресивних культуро-історичних і технологічних досягнень людства. За цих умов глобальною метою і стратегічним завданням професійної освіти стає всебічний розвиток людини, створення таких організаційно-педагогічних умов, які сприяли б максимальному розкриттю творчого потенціалу особистості.

Сьогодні змінюється мета та зміст освіти, з'являються нові технології, методи, форми та засоби навчання, але основною формою професійно-теоретичної та професійно-практичної підготовки в ЗП(ПТ)О залишається урок [5].

Урок – це динамічна фронтально-групова організаційна форма навчального процесу, обмежена визначеним відрізком часу, яка проводиться педагогом із групою учнів постійного складу і включає мету, зміст, форми, методи і засоби навчання для рішення задач навчання, розвитку і виховання.

Урок, як форма навчання, має визначену структуру, обумовлену педагогом в залежності від дидактичних цілей і реальних умов навчального процесу [3]. Концепція сучасного уроку базується на особистісно орієнтованих цінностях освіти, коли учень є центральною фігурою навчального процесу. При цьому педагог у більшій мірі виступає в ролі організатора самостійної, активної, пізнавальної діяльності учнів, компетентного консультанта і помічника. Його професійні вміння повинні бути спрямовані не лише на контроль знань і умінь, але на проектування, діагностику і корегування дій учнів, щоб вчасно допомогти своїми кваліфікованими діями усунути утруднення в одержанні й застосуванні учнями необхідної інформації.

Відповідно до даної концепції, урок – це цілісна система, яка характеризується тісним взаємозв'язком усіх компонентів: комплексна мета

уроку досягається завдяки єдності й узгодження задач уроку, змісту навчального матеріалу, методів і засобів навчання, форм організації навчальної діяльності.

Сучасний зміст освіти та закономірності процесу навчання визначають ряд неодмінних вимог до сучасного уроку:

- урок повинен бути логічною одиницею теми, розділу, курсу, відрізнятися цілісністю, внутрішнім взаємозв'язком частин, єдиною логікою розгортання діяльності педагога й учнів;
- урок повинен передбачати не тільки виклад нової навчальної інформації, а й завдання для її практичного застосування, причому частина знань повинна бути отримана учнями у процесі самостійного пошуку шляхом рішення пошукових задач;
- наявність науковості змісту, неодмінною умовою проявлення якої є ознайомлення учнів із доступними для них методами науки;
- реалізація індивідуалізації та диференціації навчання: виклад навчального матеріалу на уроці може і повинен бути варіативним за своєю структурою; використання навчального матеріалу та завдань для самостійної роботи учнів різного рівня складності;
- на уроці повинен здійснюватися розвиток навчальних компетентностей учнів за допомогою відтворення ними академічних знань, вправ у вміннях і навичках шляхом виконання завдань на застосування академічних компетентностей у нестандартних ситуаціях;
- на уроці повинно проводитися систематичне, планомірне та системне оцінювання рівнів навчальних досягнень учнів, виявлення рівня їхньої навченості.

У педагогічній практиці ЗП(ПТ)О найбільшого поширення одержала урочна форма навчання. В основі класифікації типів уроків теоретичного навчання лежить основна дидактична мета, яку планують досягти на уроці. Вид уроку визначається методикою його проведення. Типи та відповідні їм види уроків наведені в табл. 1.

Таблиця 1.

Типи та види уроків теоретичного навчання

№ з/п	Тип уроку	Вид уроку	Основна дидактична мета
1.	Урок засвоєння нових знань	Лекція, бесіда, евристична бесіда, самостійна робота з літературою, розповідь, екскурсія, перегляд кінофільму з обговоренням, робота з електронними підручниками, електронними носіями інформації тощо	Сприйняття та первинне усвідомлення нової навчальної інформації, запам'ятовування основних суттєвих фактів, понять, закономірностей

2.	Урок закріплення й удосконалення знань, умінь, навичок	Практична робота, лабораторно-практична робота, самостійна робота, семінар, дискусія, виконання вправ, дидактичні ігри, робота з навчальними програмами на комп'ютері, бінарний урок тощо	Вторинне усвідомлення нового навчального матеріалу шляхом відтворення та застосування набутих знань у практичній діяльності, закріплення знань та формування вмінь
3.	Урок узагальнення та систематизації нових знань та вмінь	Ділова гра, рольова гра, аналіз конкретних ситуацій, конкурс, дискусія, науково-практична конференція, захист рефератів, самостійна робота з додатковою літературою, лабораторно-практична робота тощо	Узагальнення та систематизація набутих знань та умінь за темою, розвиток критичного та творчого мислення, усвідомленої активності учнів. Формування вмінь з прийняття рішень у нестандартних ситуаціях
4.	Комбінований урок	Змішаний (використовуються елементи різних видів уроку)	Сприйняття, закріплення, вдосконалення, застосування та контроль знань, умінь учнів
5.	Контрольно-перевірочний урок	Письмова контрольна робота, залік, тестування, бесіда для фронтального опитування, робота з контролюючими програмами на комп'ютері, ущільнене опитування тощо	Виявлення рівня усвідомленості та глибини знань, перевірка та оцінка вмінь та навичок, їх практичного застосування, отримання даних для атестації

Можна окремо виділити групи нетрадиційних уроків:

- у вигляді змагань та ігор (конкурси, турніри, вікторини, брейн-ринги тощо);
- публічного спілкування (прес-конференції, диспути, взаємне навчання тощо);
- спираючись на фантазію учнів (урок-казка, урок-легенда, урок-матриця ідей, урок-винахід тощо);
- уроки, які комбіновані з іншими організаційними формами навчання (урок-консультація, урок-семінар, урок-залік тощо);
- основані на нетрадиційній діяльності учнів (уроки-взаємонавчання, уроки-суди, уроки-співпраці, уроки-самоуправління тощо);

– інтегровані, бінарні.

Урок пройде успішно, якщо педагог відповідально поставиться до підготовки до нього. На занятті виявляється професійна придатність педагога, вміння подати себе і свої знання, здатність вибирати вірні методики навчання. Для того, щоб підготувати урок, педагог повинен підібрати фактичний матеріал, що відповідав би останнім словом науки в розглянутому питанні. Вміти піднести факти так, щоб учні самі зробили відповідні висновки. На уроці необхідно застосовувати нові педагогічні технології, реалізовувати навчальні, виховні і розвиваючі завдання. Урок має бути барвисто оформленим. Варто заздалегідь подбати про підготовку ТЗН, підібрати наочність, постаратися застосувати нові методи навчання (можливо із застосуванням комп'ютерних технологій).

Література

1. Воротников И. А. Занимательное черчение. М., Высшая школа, 1990.
2. Вышнепольский В. С. Преподавание черчения в средних ПТУ. М., Высшая школа, 1986.
3. Заславська С. О. Підготовка майстра виробничого навчання до занять. Метод. реком. Донецьк, ДПО ІПП, 1999.
4. Кухаренко В. М., Олейник Г. О., Рыбалко О. В., Савченко М. В. Основы дистанционного обучения. Дистанционный курс: учебное пособие. Харьков: ХДПУ, 1999.
5. Макиенко Н. И. Педагогический процесс в училищах профтехобразования. М.: Высш. шк., 1983.
6. Махмутов М. И., Шакирьянов А. З. Учебный процесс с использованием межпредметных связей в среднем ПТУ. М.: Высш. шк., 1985.
7. Онищук В. А. Урок в современной школе. М.: Высш. шк., 1985.
8. Педагогический поиск. Методич. пособие под ред. Баженова И. Н. М.: Профиздат, 1987.
9. Педагогічний досвід Снегур Л. О. / Методичні розробки уроків теоретичного навчання. Херсон, ПТУ № 1, 2001.
10. Педагогічна книга майстра виробничого навчання / за ред. Н. Г. Нічкало. Київ, Вища школа, 1992.

УДК 377.687.1

Ковальчук Т. М.
майстер виробничого навчання
ДНЗ «Подільський центр професійно-технічної освіти»
Kovalchuktetyana@gmail.com

ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙСТРА ВИРОБНИЧОГО НАВЧАННЯ

«Кожен рік, який ви працюєте, повинен збагачувати вашу технологічну лабораторію педагогічної праці».

В. О. Сухомлинський.